



Lausuntopalvelu.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntö 2.9.2024, VN/30163/2023

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi 14.10.2024 mennessä lausuntopalveluun. Luonnoksessa ehdotetaan pitkän aikavälin yhteistä kulttuuripoliittista tavoitetilaa, joka ulottuisi 2040-luvulle. Selontekoa seuraa myöhemmin laadittava toimeenpanosuunnitelma.

Selonteossa tunnustetaan kulttuuripolitiikan yhteys muihin politiikka-aloihin ja ehdotetaan yhteistä hallituskausien yli jatkuvaa poliittista linjaa kulttuurin asioiden edistämiseen. Ehdotettu kulttuuripolitiikan visio jakautuu neljään tavoitteeseen: 1) kulttuuri on muutosvoima, 2) kulttuurin tekijät ja sisällöt avainasemassa, 3) kulttuuri on jokaisenoikeus, 4) kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista. Tavoitteet perustuvat arvioon todennäköisistä kehityskuluista, joilla on suurin merkitys kulttuuripolitiikan tulevaisuuteen.

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuu selonteosta seuraavaa:

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

En, tavoitteet eivät vastaa omaa näkemystäni.

- Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Kulttuuri on muutosvoima

- Etelä-Savon maakuntaliitto pitää muutosvoima-tavoitetta muutoin kannatettavana, mutta muutostarpeiden kuvauksesta puuttuu ekososiaalisen sivistyksen ja ekologisesti kestävien elintapojen edistäminen. Nyt kestävydestä puhutaan vain osana talouskasvua, vaikka asiantuntijoilla on kovin erilaisia näkemyksiä siitä, voiko talouskasvu olla kestävää.

Kulttuurin tekijät ja sisällöt avainasemassa

- Etelä-Savon maakuntaliitto kannattaa tavoitetta kulttuurin tekijöiden ja sisältöjen osalta. On kuitenkin vaara, että taiteen ammattilaiset pakkautuvat työn perässä eteläisen Suomen suuriin kaupunkeihin, jos kulttuurin tekijöiden työskentelymahdollisuuksia ei riittävästi tueta muualla Suomessa. Siksi on tärkeää huomioida aluekehittäminen ja -politiikka osana luovien alojen tukirakenteita.

Kulttuuri on jokaisenoikeus

- Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä jokaisenoikeutta monimuotoiseen ja saavutettavaan kulttuuriin. Kappaleen toisesta lauseesta puuttuu kuitenkin näkökulma kyvykkyydestä osallistua. Entä voisiko tässä tavoitteessa huomioida selkeämmin taiteen osana kulttuuria? On tärkeää, että myös taide on monimuotoista ja saavutettavaa ja siten jokaisen oikeus.

Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista

- Etelä-Savon maakuntaliitto pitää ensiarvoisen tärkeänä suomalaisten kulttuurin ja luovien osaamisen kehittämistä ja verkostojen laajenemista entisestään. Olisi hyvä mainita, että kulttuuri ja luovat alat tekevät Suomesta ja sen eri alueista kiinnostavan yhteistyökumppanin.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

- Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi
- Kulttuurin tekijät avainasemassa
- Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa
- Uudistumisen, kestävyiden ja kasvun mahdollistaminen
- Yhteistyön ja osallisuuden voima
- Yhteinen linja politiikassa
- Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö
- Kansainvälistyvä kulttuuri
- Lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana

Lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeinä kaikkia yhdeksää toimenpidekokonaisuutta, koska kaikki ovat välttämättömiä. 3.1 Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi toteutuu juuri niin, että kulttuurin rahoituspohjaa ja laajennetaan ja monipuolistetaan varmistamaan riittävät resurssit. Erittäin tärkeää on varmistaa jokaisen oikeus osallistua taiteeseen ja kulttuuriin varhaislapsuudesta lähtien koko elämän ajan. 3.2 Kulttuurin tekijät avainasemassa: Julkisen ja yksityisen sektorin yhteisrahoitusmallia edistetään ammattimaisesti tuotettujen kulttuuripalvelujen alueellista, paikallista ja kielellistä saatavuutta, taiteen vapaan kentän työllisyyttä sekä alan toimintaedellytysten paranemista. Rakenteet ja hallinnolliset resurssit tukevat kulttuurin alan ammattilaisena työskentelemistä myös

muualla kuin suurissa kaupungeissa. 3.3. Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa: Etelä-Savon maakuntaliitto suhtautuu myönteisesti kulttuuripoliittisen selonteon luonnoksessa esitetyn ylivaalikautisen valtioneuvostotasoisien kulttuuri- ja luovien alojen toimielimen perustamiseen sekä vuosittaisen monialaisen ja poikkihallinnollisen kulttuurifoorumin järjestämiseen. 3.6 Yhteinen linja politiikassa: Hyvinvoinnin edistäminen taiteen ja kulttuurin keinoin tarvitsee edelleen selkeämpää työnjakoa kuntien ja hva-alueiden välillä, hyte-kertoimen kehittämistä sekä moniammatillisen osaamisen hyödyntämistä. 3.7. Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö: Kulttuurin ja luovien alojen julkinen rahoitus ja rakenteet parantuvat vuoteen 2040 mennessä niin, että luovan talouden osuus BKT:sta kaksinkertaistuu.

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Tavoitteenamme Etelä-Savon maakuntaliitossa on, että kulttuuri, taide ja luovat alat edistävät kestävä kehitystä, hyvinvointia ja osallisuutta, kansainvälistä yhteistyötä sekä elinvoimaisuutta. Maakuntaliitto luo edellytyksiä kulttuuritoiminnalle, joka ponnistaa alueen kulttuuriperinnöstä, vahvistaa alueellista identiteettiä ja toimii veto- ja pitovoimatekijänä paikallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti. Etelä-Savon maakuntaliitto näkee kulttuurin merkityksen myös osana alueen älykästä ja kestävä erikoistumista. Maakuntaliitto pyrkii suuntaamaan mm. Älykkään erikoistumisen strategiassa rahoitusta tukemaan myös kulttuurin ja luovien alojen kehittämistä. Maakuntaliitto kokoaa yhteen eteläsavolaista kulttuurikenttää ja kuntien toimijoita.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää kannatettavana sitä, että eri alojen ja sektoreiden yhteistyö on vahvasti mukana ja että erilaisia kulttuurin, taiteen ja luovien alojen rahoittamisen malleja pyritään kehittämään laajasti. Myös selonteon pitkäjänteinen kehittämistavoite vuoteen 2040 on myönteistä. Kun selonteosta siirrytään toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseen, on alueet otettava mukaan aidosti osallistaen.

Etelä-Savon maakuntaliitto painottaa, että alueellisen kulttuuritoiminnan resurssit tulee jatkossakin taata. Kuntien tehtävät on huomioitava suhteessa toimintaedellytyksiin.

Kulttuuripolitiikan toimien tulee taata kuntien kyky toteuttaa lain edellyttämiä toimia ja niiden kehittämistä. Etelä-Savon maakuntaliitto kannattaa sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön alueellisen kulttuuritoiminnan kehittämiseen suunnattu rahoitus palautetaan. Erityisesti itäisessä Suomessa tarvitaan kehittämistehtävä.

Selonteon tavoitteissa ja toimenpiteissä ei huomioida kulttuurin roolia Itä-Suomen ja siten koko Suomen sisäisen turvallisuuden rakentajana, vaikka kulttuurialalla on merkittävä rooli henkisen kriisinkestävyyden ylläpitäjänä. Venäjä-yhteistyön ja -matkailijavirran päätyminen on vaikuttanut itäsuomalaisten kulttuuri- ja luovien alojen työ- ja rahoitusmahdollisuuksiin. Itäsuunnan matkailuun tulee siksi löytää uusia kohderyhmiä ja tutkia innovatiivisia monialaisia ulostuloja ja yhteistyömuotoja. Koska itäsuomalaisten hyvinvointi on tilastotietojen valossa heikompi muuhun maahan verrattuna, kulttuurin merkitys terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä tulee korostua.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
maakuntajohtaja

Eveliina Pekkanen
kehittämispäällikkö

Jakelu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.